YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

28 päivänä kesäkuuta 2007 *

Asiassa C-363/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka VAT and Duties Tribunal, London (Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 19.9.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.9.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc ja

The Association of Investment Trust Companies

vastaan

The Commisioners of HM Revenue and Customs,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. Klučka, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh ja P. Lindh,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.12.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc, edustajinaan K. P. E. Lasok, QC, ja barrister M. Angiolini, solicitor A. Khanin valtuuttamina,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään C. Gibbs ja R. Hill,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal ja M. Afonso,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.3.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisukysymys koskee jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen mää-

räytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1; jäljempänä kuudes direktiivi) 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat pääasian valittajat JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc (jäljempänä Claverhouse) ja The Association of Investment Trust Companies sekä Commissioners of HM Revenue and Customs (jäljempänä Commissioners) ja jossa on kyse siitä, että Commissioners ei vapauttanut arvonlisäverosta sijoitustrustiyhtiölle (Investment Trust Company, jäljempänä ITC) suoritettuja hallinnointipalveluja.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on vapautettava verosta seuraava liiketoimi edellytyksillä, joita ne asettavat vapautusten oikeaksi ja selkeäksi soveltamiseksi sekä veropetosten, veron kiertämisen ja muiden väärinkäytösten estämiseksi:

"jäsenvaltioiden määrittelemien erityisten sijoitusrahastojen hallin[nointi]".

4 Arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 20.12.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/611/ETY (EYVL L 375, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna muun muassa 21.1.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2001/108/EY (EYVL L 41, s. 35) ja viimeksi 9.3.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/1/EY (EUVL L 79, s. 9) (jäljempänä yhteissijoitusyrityksistä annettu direktiivi), 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on sovellettava tätä direktiiviä niihin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittaviin yrityksiin, jäljempänä 'yhteissijoitusyritys', jotka sijaitsevat niiden alueella.

2. Yhteissijoitusyrityksillä tarkoitetaan tässä direktiivissä, jollei 2 artiklasta muuta johdu, yrityksiä:

– joiden ainoana tarkoituksena on yleisöltä hankittujen varojen yhteinen sijoittaminen 19 artiklan 1 kohdassa mainittuihin siirtokelpoisiin arvopapereihin ja/tai muuhun helposti rahaksi muutettavaan rahoitusomaisuuteen ja jotka toimivat riskin hajauttamisen periaatteella, ja

– joiden osuudet on haltijan vaatimuksesta ostettava takaisin tai lunastettava

suoraan tai välillisesti näiden yritysten varoilla. Yhteissijoitusyrityksen toimenpide, jonka tarkoituksena on varmistaa, ettei sen osuuksien pörssiarvo poikkea merkittävästi niiden nettoarvosta, rinnastetaan takaisinostoon tai lunastukseen.

3. Tällainen yritys voidaan perustaa oikeudellisesti joko sopimusoikeudellisten säännösten (rahastoyhtiöiden hoidossa olevat sijoitusrahastot), trusteja koskevien säännösten ('unit trust') tai yhtiöjärjestyksen (sijoitusyhtiöt) nojalla.

– –."

5 Yhteissijoitusyrityksistä annetun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan kyseistä direktiiviä ei sovelleta suljettuihin yhteissijoitusyrityksiin.

6 Yhteissijoitusyrityksistä annetun direktiivin johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

"jäsenvaltioiden lakien yhteensovittaminen olisi aluksi rajoitettava koskemaan sellaisia muita kuin suljettuja yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä, jotka edistävät osuuksiensa myyntiä yleisölle yhteisössä ja joiden ainoa tarkoitus on sijoittaminen arvopapereihin (lähinnä sellaisiin, jotka on otettu viralliselle listalle arvopaperipörsseissä tai kaupankäynnin kohteeksi vastaavilla säännellyillä markkinapaikoilla); muiden kuin tässä direktiivissä tarkoitettujen yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten sääntely aiheuttaa monenlaisia ongelmia, jotka on ratkaistava muiden säännösten avulla, ja tällaisia yrityksiä koskeva yhteensovittaminen on toteutettava myöhemmin; – –".

Kansallinen lainsäädäntö

7 Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohta on pantu täytäntöön Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuoden 1994 arvonlisäverolailla (Value

Added Tax Act 1994, jäljempänä VATA 1994).

8 VATA 1994:n liitteessä 9 olevan 5 ryhmän 9 ja 10 kohdassa vapautetaan verosta toimiluvan saaneen osuustrustin (authorised unit trust, jäljempänä AUT) hallinnointi ja avoimen sijoitusyhtiön (open-ended investment company, jäljempänä OEIC) omaisuusjärjestelyn hallinnointi.

9 VATA 1994:ssä tarkoitetut käsitteet AUT ja OEIC määritellään vuoden 2000 rahoituspalveluista ja -markkinoista annetussa laissa (Financial Services and Markets Act 2000), jolla on osittain pantu täytäntöön yhteissijoitusyrityksistä annettu direktiivi Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

10 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että ITC:t määritellään lähtökohtaisesti vuoden 1988 tulo- ja yhteisöverolain (Income and Corporation Taxes Act 1988) 842 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Kyseisessä pykälässä vahvistetaan ehdot, jotka yhtiön on täytettävä ollakseen ITC:nä oikeutettu vapautukseen luovutusvoitosta maksettavasta verosta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Claverhouse on ITC, joka on käyttänyt sijoitussalkkujensa hallinnoinnissa kolmannen osapuolen eli JP Morgan Fleming Asset Management (UK) Limitedin tarjoamia hallinnointipalveluja.

12 Claverhouse on velvollinen suorittamaan arvonlisäveroa vastaanottamistaan hallinnointipalveluista, koska Commissioners ei ole käsitellyt hallinnointipalvelujen suoritusta ITC:lle arvonlisäverosta vapautettuna palvelun suorituksena. Claverhouse on täten maksanut 31.12.2003 päättyneen kymmenen vuoden ajanjakson aikana 2,7 miljoonaa Englannin puntaa arvonlisäveroa, jota ei voida saada takaisin.

13 Tässä tilanteessa Claverhouse ja The Association of Investment Trust Companies, joka on yhdistys, joka edustaa useita Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla toimivia ITC:itä, valitti Commissionersin päätöksestä ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

14 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että trusteja koskevien säännösten nojalla perustetut AUT:t ja yhtiöoikeuden nojalla perustetut OEIC:t ovat sijoitusrahastoja, joissa sijoittajien osuuksien ja osakkeiden lukumäärä vaihtelee tehtyjen sijoitusten mukaan. AUT:t ja OEIC:t ovat nimittäin vaihtuvapääomaisia rahastoja (eli avoimia rahastoja), joiden on ostettava osuutensa tai osakkeensa takaisin sijoittajilta, jotka haluavat myydä ne. Yhtiöoikeuden nojalla perustetut ITC:t ovat sitä vastoin kiinteäpääomaisia rahastoja (eli suljettuja rahastoja). ITC:t ovat yhteissijoitusmuotoja, jotka on perustettu julkisiksi pörssissä noteeratuiksi osakeyhtiöiksi. Sijoittaja, joka haluaa luopua osakkuudestaan tällaisessa rahastossa, myy osakkeensa yleensä arvopaperipörssin kaltaisilla jälkimarkkinoilla, joilla hinta määräytyy markkinoiden kysynnän ja tarjonnan mukaan.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että ITC:t eivät tarvitse, toisin kuin AUT:t ja OEIC:t, Financial Services Authorityn (rahoituspalveluja valvova viranomainen) vuoden 2000 rahoituspalveluista ja -markkinoista annetun lain nojalla myöntämää toimilupaa. Financial Services Authority kuitenkin sääntelee Listing Authoritynä (listautumisviranomainen) ITC:itä aivan kuten pörssissä noteerattuja yhtiöitä.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että AUT:iden ja OEIC:iden hallinnointi on annettava ulkopuolisen rahastonhoitajan tehtäväksi, kun taas ITC:illä on hallitus, joka voi hallinnoida sijoituksia. 90 prosenttia ITC:istä kuitenkin luovuttaa sijoitusten hoidon ulkopuolisille rahastonhoitajille.

17 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee lisäksi, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa OEIC:t, joiden pääoma vaihtelee ja jotka ovat yhteissijoitusyrityksistä annetussa direktiivissä tarkoitettuja yhteissijoitusyrityksiä sekä joilla on velvollisuus käyttää kolmatta osapuolta rahastojensa hoidossa, saavat vapautuksen arvonlisäverosta sellaisten palvelujen osalta, joita niiden ulkopuolinen rahastonhoitaja suorittaa niille, kun taas ITC:iden kaltaiset suljetut sijoitusyhtiöt eivät saa tätä vapautusta.

18 VAT and Duties Tribunal, London, on päättänyt tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Voiko kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan käsite 'erityiset sijoitusrahastot' sisältää suljettuja sijoitusrahastoja, kuten sijoitustrustiyhtiöitä (ITC)?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, tarkoittaako [kuudennen direktiivin] 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa oleva ilmaisu 'jäsenvaltioiden määrittelemät' sitä, että

a) jäsenvaltioilla on oikeus valita tiettyjä alueellaan olevia 'erityisiä sijoitusrahastoja', joille myönnetään hallinnointipalvelujen suoritusten osalta vapautus arvonlisäverosta, ja jättää muut rahastot vapautuksen soveltamisalan ulkopuolelle, vai sitä, että

b) jäsenvaltioiden on yksilöitävä alueeltaan ne rahastot, jotka kuuluvat määritelmän 'erityiset sijoitusrahastot' soveltamisalaan, ja että vapautus on ulotettava koskemaan kaikkia tällaisia rahastoja?

3) Mikäli toiseen kysymykseen vastataan, että jäsenvaltiot voivat valita, mihin 'erityisiin sijoitusrahastoihin' sovelletaan vapautusta, miten verotuksen neutraalisuutta, yhdenvertaista kohtelua ja kilpailunvääristymien ehkäisemistä koskevat periaatteet vaikuttavat tämän harkintavallan käyttämiseen?

4) Onko [kuudennen direktiivin] 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdalla välitön oikeusvaikutus?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

19 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuudennen direktiivin 13 artiklassa säädetyt vapautukset ovat yhteisön oikeuden itsenäisiä käsitteitä, joille on annettava yhteisön oikeuteen perustuva määritelmä, jonka tarkoituksena on välttää eroavaisuudet arvonlisäverojärjestelmän soveltamisessa eri jäsenvaltioissa (ks. vastaavasti asia C-428/02, Fonden Marselisborg Lystbådehavn, tuomio 3.3.2005, Kok. 2005, s. I-1527, 27 kohta; asia C-498/03, Kingscrest Associates ja Montecello, tuomio 26.5.2005, Kok. 2005, s. I-4427, 22 kohta; yhdistetyt asiat C-394/04 ja C-395/04, Ygeia, tuomio 1.12.2005, Kok. 2005, s. I-10373, 15 kohta; asia C-169/04, Abbey National, tuomio 4.5.2006, Kok. 2006, s. I-4027, 38 kohta ja asia C-401/05, VDP Dental Laboratory, tuomio 14.12.2006, Kok. 2006, s. I-12121, 26 kohta.

20 Yhteisön lainsäätäjä voi kuitenkin jättää jonkin vapautuksen tiettyjen termien määrittelemisen jäsenvaltioiden tehtäväksi (ks. vastaavasti asia C-468/93, Gemeente Emmen, tuomio 28.3.1996, Kok. 1996, s. I-1721, 25 kohta ja em. asia Abbey National, tuomion 39 kohta).

21 Tässä tapauksessa jäsenvaltioiden asiana on määritellä kyseessä olevat käsitteet omassa valtionsisäisessä oikeudessaan (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-443/04 ja C-444/04, Solleveld ja van den Hout-van Eijnsbergen, tuomio 27.4.2006, Kok. 2006, s. I-3617, 29 kohta), mutta niiden on noudatettava yhteisön lainsäätäjän vapautuksen osalta käyttämiä termejä.

22 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen arvonlisäveroa koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenee, että silloin, kun jäsenvaltiot määrittelevät jonkin vapautuksen tiettyjä termejä, ne eivät saa haitata kuudennen direktiivin tavoitteiden toteutumista tai loukata tämän direktiivin perustana olevia yleisiä periaatteita, muun muassa verojärjestelmän neutraalisuuden periaatetta (ks. em. asia Gemeente Emmen, tuomion 25 kohta ja asia C-246/04, Turn- und Sportunion Waldburg, tuomio 12.1.2006, Kok. 2006, s. I-589, 31 kohta).

Ensimmäinen kysymys

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisessä kysymyksessään, voiko kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa oleva käsite "erityiset sijoitusrahastot" sisältää suljetut sijoitusrahastot, kuten ITC:t.

24 Pääasian valittajat ja Euroopan yhteisöjen komissio katsovat, että toisin kuin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittää, käsite "erityiset sijoitusrahastot" voi sisältää suljetut sijoitusrahastot, kuten ITC:t.

25 Tältä osin on todettava, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohtaan ei sisälly käsitteen "erityiset sijoitusrahastot" määritelmää.

26 Yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Abbey National antamansa tuomion 53 kohdassa, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohta koskee kaikkia sijoitusrahastoja niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta. Tämän säännöksen soveltamisalaan kuuluvat täten sekä sopimusoikeudellisten säännösten tai trusteja koskevien säännösten että yhtiöoikeuden nojalla perustetut yhteissijoitusyritykset.

27 Näin ollen vaikkei oikeudellinen muoto ole kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa olevan käsitteen "erityiset sijoitusrahastot" soveltamisen kannalta ratkaiseva, on vielä tutkittava, mikä merkitys on tältä osin sillä, miten toiminta on järjestetty.

28 Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan sanamuodosta tai asiayhteydestä ei ilmene, että yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut sallia se, että jäsenvaltiot kohtelevat sijoitusrahastoja vapautuksen termejä määritellessään eri tavalla sen mukaan, miten rahastot ovat järjestäneet toimintansa.

29 Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan tulkinnalla, jonka mukaan avoimien sijoitusrahastojen hallinnointi on vapautettu arvonlisäverosta, mutta suljettujen rahastojen ei, loukattaisiin verotuksen neutraalisuuden periaatetta, johon muun muassa kuudennella direktiivillä käyttöön otettu yhteinen arvonlisäverojärjestelmä perustuu ja joka estää sen, että samoja liiketoimia suorittavia taloudellisia toimijoita kohdeltaisiin eri tavoin arvonlisäveroa kannettaessa (ks. vastaavasti asia C-382/02, Cimber Air, tuomio 16.9.2004, Kok. 2004, s. I-8379, 23 ja 24 kohta; asia C-280/04, Jyske Finans, tuomio 8.12.2005, Kok. 2005, s. I-10683, 39 kohta ja em. asia Abbey National, tuomion 56 kohta).

30 Suljetuilla rahastoilla ei nimittäin ole, kuten julkisasiamies huomautti ratkaisuehdotuksensa 21 kohdassa, muihin rahastoihin nähden sellaisia merkittäviä eroja, että niitä ei lähtökohtaisesti voitaisi luokitella avoimien sijoitusrahastojen tapaan kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa tarkoitetuiksi erityisiksi sijoitusrahastoiksi.

31 Toisin kuin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittää, yhteissijoitusyrityksistä annettuun direktiiviin ei voida vedota tehokkaasti siinä tarkoituksessa, että siitä johdetaan kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa olevan käsitteen "erityiset sijoitusrahastot" suppea tulkinta.

32 Vaikka yhteissijoitusyrityksistä annetun direktiivin johdanto-osan perustelukappaleista ja kyseisessä direktiivissä käytetyistä termeistä ilmenee, että sen tavoitteena on sovittaa yhteen yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä koskevat kansalliset lainsäädännöt, on kuitenkin niin, että – kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 22 kohdassa – kuudennen direktiivin antamisajankohtana sijoitusrahastoja koskevaa yhteisön terminologiaa ei ollut vielä yhdenmukaistettu, sillä yhteissijoitusyrityksistä annettu direktiivi, jonka 1 artiklan 3 kohdassa annetaan yhteisön oikeuden määritelmä yhteissijoitusyrityksille, annettiin vasta vuonna 1985 (ks. em. asia Abbey National, tuomion 55 kohta).

33 Lisäksi vaikka tietyissä yhteissijoitusyrityksistä annetun direktiivin 1 artiklan 3 kohdan kieliversioissa, kuten espanjan-, ranskan-, italian- ja portugalinkielisissä versioissa, käytetään viitattaessa sopimusoikeudellisten säännösten nojalla perustettuihin yhteissijoitusyrityksiin samaa ilmaisua "sijoitusrahastot" kuin kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa kuvaamaan sopimusoikeudellisten säännösten nojalla perustettuja avoimia rahastoja – erotuksena trusteja koskevien säännösten tai yhtiöoikeuden nojalla perustetuista rahastoista – näin ei menetellä tämän säännöksen muissa, muun muassa englannin-, tanskan- ja saksankielisissä versioissa (ks. vastaavasti em. asia Abbey National, tuomion 55 kohta).

34 Ei myöskään voida väittää, että yhteissijoitusyrityksistä annetulla direktiivillä toteutettu yhdenmukaistaminen ei ulottuisi suljettuihin rahastoihin. Tältä osin on todettava, että kuten komissio korostaa, suljettuja rahastoja ei ole jätetty lopullisesti tässä direktiivissä säädettyjen yhteensovittamistoimenpiteiden ulkopuolelle. Kyseisen direktiivin johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta nimittäin ilmenee, että nämä rahastot on sivuutettu direktiivillä toteutettavan yhteensovittamisen osalta ainoastaan tilapäisesti. On täten mahdollista, että suljettuja sijoitusrahastoja koskeva yhdenmukaistaminen toteutetaan myöhemmin.

35 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ITC:n kaltainen suljettu sijoitusyhtiö, joka käyttää kolmannen osapuolen hallinnointipalveluja, voi kuulua kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa olevan käsitteen "erityiset sijoitusrahastot" alaan.

36 Tätä tulkintaa ei kumota sillä, että suljetut rahastot eivät ole velvollisia käyttämään ulkopuolista rahastonhoitajaa, vaan ne voivat yhtä hyvin hallinnoida itse itseään. Se seikka, että ITC:iden kaltaisilla suljetuilla rahastoilla on toisin kuin OEIC:illä mahdollisuus hallinnoida itse itseään ja että niillä ei ole velvollisuutta käyttää ulkopuolista rahastonhoitajaa, ei vaikuta millään tavalla sellaisen ITC:n tilanteeseen, joka päättää käyttää ulkopuolista rahastonhoitajaa. Siltä osin kuin tällainen rahasto päättää käyttää ulkopuolista rahastonhoitajaa, se on objektiivisesti samassa tilanteessa kuin OEIC:n kaltainen avoin rahasto, jolla on velvollisuus käyttää ulkopuolista rahastonhoitajaa.

37 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä oleva käsite "erityiset sijoitusrahastot" voi sisältää suljetut sijoitusrahastot, kuten ITC:t.

Toinen ja kolmas kysymys

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisessa ja kolmannessa kysymyksessään, mikä on kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa olevan ilmaisun "jäsenvaltioiden määrittelemät" soveltamisala.

39 Pääasian valittajat ja komissio katsovat, että jäsenvaltioiden on sallittua ainoastaan yksilöidä alueeltaan ne rahastot, jotka täyttävät "erityisten sijoitusrahastojen" määritelmän. Komission mukaan sen jälkeen, kun rahaston on todettu olevan sijoitusrahasto, sen on voitava saada kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa säädetty vapautus arvonlisäverosta. Jäsenvaltioiden harkintavalta ei näin ollen ulotu siihen, sovelletaanko arvonlisäverojärjestelmää tosiasiassa vai ei. Komissio huomauttaa lisäksi, että rahastojen yksilöinnin on tapahduttava yhteissijoitusyrityksistä annetun direktiivin säännökset huomioon ottaen.

40 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus puolestaan väittää, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa olevan käsitteen "erityiset sijoitusrahastot" laajaan tulkintaan on välttämättä yhdistettävä ilmaisun "jäsenvaltioiden määrittelemät" tulkinta, jonka mukaan jäsenvaltioille annetaan laaja harkintavalta niiden rahastojen valinnan osalta, joille on myönnettävä vapautus arvonlisäverosta.

41 Heti alkuun on huomautettava, että se, että jäsenvaltioiden tehtävänä on määritellä käsitteen "erityiset sijoitusrahastot" sisältö, ei merkitse sen sallimista, että jäsenvaltiot valitsevat tiettyjä alueellaan olevia rahastoja, joille myönnetään vapautus arvonlisäverosta, ja jättävät muut rahastot vapautuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Tämän tuomion 21 kohdasta nimittäin ilmenee, että ilmaisun "erityiset sijoitusrahastot" on oltava jäsenvaltioille annetun harkintavallan lähtökohtana.

42 Tulkinnassa, jonka mukaan jäsenvaltioiden tehtävänä on valita erityiset sijoitusrahastot, joihin sovelletaan verovapautusta, ja jättää muut sijoitusrahastot sen ulkopuolelle, on kuitenkin kyse siitä, että hylätään kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan ilmaisu "erityiset sijoitusrahastot", jolla on tavoitteena se, että vältetään eroavuudet arvonlisäverojärjestelmän soveltamisessa tällaisiin rahastoihin.

43 Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa myönnetään siis jäsenvaltioille ainoastaan valtuudet määritellä kansallisessa oikeudessaan rahastot, jotka kuuluvat käsitteen "erityiset sijoitusrahastot" soveltamisalaan. Näitä valtuuksia käytettäessä on noudatettava, kuten tämän tuomion 22 kohdasta ilmenee, kuudennen direktiivin tavoitteita ja yhteisen arvonlisäverojärjestelmän neutraalisuuden periaatetta.

44 Näin ollen on tutkittava, pysytäänkö jäsenvaltioille kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa myönnettyjen valtuuksien rajoissa silloin, kun verovelvollinen pyytää tässä säännöksessä säädetyn vapautuksen arvonlisäverosta saadakseen, että sille suoritettujen hallinnointipalvelujen katsottaisiin kuuluvan sijoitusrahaston hallinnointiin.

45 Tältä osin on huomautettava yhtäältä, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa säädetyn, sijoitusrahastoihin liittyvien liiketoimien verosta vapauttamisen tavoitteena on muun muassa helpottaa sijoittajien sijoitusyritysten avulla harjoittamaa arvopaperisijoittamista siten, että arvonlisäverosta aiheutuvat kustannukset jäävät pois. Tällä säännöksellä nimittäin pyritään varmistamaan, että yhteinen arvonlisäverojärjestelmä on verotuksellisesti neutraali tilanteissa, joissa on valittava, tehdäänkö sijoitus suorana sijoituksena arvopapereihin vai yhteissijoitusyrityksen välityksellä (em. asia Abbey National, tuomion 62 kohta).

46 Toisaalta yhteisen arvonlisäverojärjestelmän neutraalisuuden periaatteen osalta muistutetaan, että tämän periaatteen vastaista on se, että samoja liiketoimia suorittavia taloudellisia toimijoita kohdellaan arvonlisäveron kantamisessa eri tavalla. Kyseinen periaate ei kuitenkaan edellytä, että kyse on täysin samanlaisista liiketoimista. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että mainitun periaatteen vastaista on se, että samankaltaisten ja siis keskenään kilpailevien palvelujen suorittamista kohdellaan arvonlisäverotuksessa eri tavoin (ks. mm. asia C-109/02, komissio v. Saksa, tuomio 23.10.2003, Kok. 2003, s. I-12691, 20 kohta; yhdistetyt asiat C-453/02 ja C-462/02, Linneweber ja Akritidis, tuomio 17.2.2005, Kok. 2005, s. I-1131, 24 kohta; em. asia Kingscrest Associates ja Montecello, tuomion 54 kohta; asia C-106/05, L.u.P., tuomio 8.6.2006, Kok. 2006, s. I-5123,

32 kohta; em. asia Turn- und Sportunion Waldburg, tuomion 33 kohta ja em. yhdistetyt asiat Solleveld ja van den Hout-van Eijnsbergen, tuomion 39 kohta).

47 Verotuksen neutraalisuuden periaatteeseen sisältyy arvonlisäverotuksessa toteutetusta eriytetystä kohtelusta seuraavien kilpailun vääristymien poistamisen periaate (ks. vastaavasti asia C-481/98, komissio v. Ranska, tuomio 3.5.2001, Kok. 2001, s. I-3369, 22 kohta). Kilpailun vääristyminen on näin ollen näytetty toteen heti, kun todetaan, että keskenään kilpailevia palvelujen suorituksia, jotka ovat keskenään kilpailevia, ei kohdella arvonlisäverotuksessa tasapuolisesti (ks. vastaavasti asia C-404/99, komissio v. Ranska, tuomio 29.3.2001, Kok. 2001, s. I-2667, 45–47 kohta). Tältä osin ei ole merkitystä sillä, onko aiheutunut kilpailun vääristyminen merkittävä.

48 Edellä esitetystä seuraa, että sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, jonka mukaan suljettujen sijoitusrahastojen hallinnointi jätetään kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan vapautuksen soveltamisalan ulkopuolelle, on ristiriidassa tämän säännöksen tavoitteen ja verotuksen neutraalisuuden periaatteen kanssa, jos nämä suljetut rahastot ovat yhteissijoitusyrityksiä, joiden välityksellä sijoittajat voivat sijoittaa arvopapereihin, ja jos mainitut rahastot kilpailevat arvonlisäverosta vapautettujen rahastojen kanssa.

49 Kansallisen tuomioistuimen asiana on tutkia tässä tuomiossa esitetyn ohjeistuksen valossa, onko pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön soveltaminen sopusoinnussa kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan ja verotuksen neutraalisuuden periaatteen kanssa.

50 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on mahdollista esittää joitakin lisäohjeita, kun otetaan huomioon sen yhteisöjen tuomioistuimelle toimittamat tiedot. Yhteisöjen tuomioistuin toteaa täten, että AUT:iden ja OEIC:iden osalta, jotka ovat yhteissijoitusyrityksistä annetussa direktiivissä määri-

teltyjä yhteissijoitusyrityksiä, hallinnointi on joka tapauksessa vapautettu arvonlisäverosta Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Vaikka ITC:t eivät ole tällä hetkellä yhteissijoitusyrityksistä annetussa direktiivissä tarkoitettuja yhteissijoitusyrityksiä, on kuitenkin niin, että AUT:issä, OEIC:issä ja ITC:issä on kyse, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, kolmesta riskiä hajauttavasta yhteissijoitusmuodosta. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että ITC:t, kuten AUT:t ja OEIC:tkin, mahdollistavat arvopaperisijoittamisen yhteissijoitusyrityksen välityksellä, jolloin yksityiset sijoittajat voivat vähentää osakemarkkinariskiä sijoittamalla laajalti hajautettuun sijoitussalkkuun.

51 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä toteamuksista ilmenee siten, että ITC:iden hallinnointi kuuluu kuudennen direktiivin tavoitteen alaan ja että ITC:t ovat käsitteeseen "erityiset sijoitusrahastot" sisältyvien AUT:iden ja OEIC:iden kaltaisia sijoitusrahastoja. Näin ollen se, että ITC:t on jätetty kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa säädetyn vapautuksen ulkopuolelle, ei vaikuta kyseisen säännöksen tavoitteen ja verotuksen neutraalisuuden periaatteen valossa perustellulta.

52 Se, seuraako tästä tulkinnasta, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa säädetty vapautus ulottuu myös muihin kuin pääasiassa kyseessä oleviin rahastoihin, ei ole, kuten komissio toteaa, yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjen ennakkoratkaisukysymysten kohteena.

53 On lisäksi todettava, että se, kuinka "erityiset sijoitusrahastot" luokitellaan kansallisessa oikeudessa, ei riitä perusteeksi sille, että ne saavat pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen yhteisön oikeuden mukaisen vapautuksen. Lisäksi vaaditaan, että kyse on rahastoista, jotka sisältyvät kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa tarkoitettuun käsitteeseen "erityiset sijoitusrahastot" ja jotka voidaan tämän direktiivin tavoitteen ja verotuksen neutraalisuuden periaatteen valossa vapauttaa verosta.

54 Edellä esitetyn perusteella toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohtaa on tulkittava siten, että siinä annetaan jäsenvaltioille harkintavalta määritellä, mitkä niiden alueella olevat rahastot sisältyvät käsitteeseen "erityiset sijoitusrahastot" kyseisessä säännöksessä säädettyä vapautusta varten. Jäsenvaltioiden on kuitenkin harkintavaltaansa käyttäessään noudatettava tavoitetta, johon mainitulla säännöksellä pyritään ja joka on helpottaa sijoittajien sijoitusyritysten avulla harjoitettavaa arvopaperisijoittamista, ja niiden on taattava samalla, että verotuksen neutraalisuuden periaate toteutuu kannettaessa arvonlisäveroa sellaisten sijoitusrahastojen hallinnoinnista, jotka kilpailevat muiden sijoitusrahastojen, kuten yhteissijoitusyrityksistä annetun direktiivin soveltamisalaan kuuluvien rahastojen, kanssa.

Neljäs kysymys

55 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännessä kysymyksessään, onko kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdalla välitön oikeusvaikutus.

56 Pääasian valittajat katsovat, että niillä on oikeus vedota tähän säännökseen. Pelkästään se seikka, että kyseisessä säännöksessä näytetään jätettävän jäsenvaltioille jonkin verran harkintavaltaa sen osalta, miten ne määrittelevät sijoitusrahastot, ei voi estää vetoamasta tähän säännökseen, kun tätä säännöstä koskevilla kansallisilla täytäntöönpanotoimenpiteillä ylitetään tämän harkintavallan rajat siltä osin, että nämä täytäntöönpanotoimenpiteet ovat ristiriidassa verotuksen neutraalisuuden periaatteen ja/tai mainitussa säännöksessä säädetyllä vapautuksella olevan tavoitteen kanssa. Komissio on samaa mieltä, ja se huomauttaa lisäksi, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohtaan voidaan vedota välittömästi, koska jäsenvaltioiden harkintavallan rajat ovat selvät, täsmälliset ja riittävän ehdottomat.

57 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo sitä vastoin, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdalla ei ole välitöntä oikeusvaikutusta siltä osin kuin siinä edellytetään, että jäsenvaltiot panevat säännöksen täytäntöön täydentävästi.

58 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että aina kun direktiivin säännökset ovat sisällöltään ehdottomia ja riittävän täsmällisiä ja kun toimenpiteitä direktiivin panemiseksi täytäntöön ei ole toteutettu määräajassa, näihin direktiivin säännöksiin voidaan vedota kaikkia direktiivin vastaisia kansallisia säännöksiä vastaan tai siltä osin kuin näissä direktiivin säännöksissä määritellään oikeuksia, joihin yksityiset voivat vedota suhteessa valtioon (ks. asia 8/81, Becker, tuomio 19.1.1982, Kok. 1982, s. 53, Kok. Ep. VI, s. 295, 25 kohta; asia C-141/00, Kügler, tuomio 10.9.2002, Kok. 2002, s. I-6833, 51 kohta; yhdistetyt asiat C-465/00, C-138/01 ja C-139/01, Österreichischer Rundfunk ym., tuomio 20.5.2003, Kok. 2003, s. I-4989, 98 kohta ja em. yhdistetyt asiat Linneweber ja Akritidis, tuomion 33 kohta).

59 Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdan sisällön osalta on todettava, että siinä ilmaistaan riittävän täsmällisesti ja ehdottomasti, että sijoitusrahastojen hallinnointi on vapautettava verosta.

60 Sillä, että tässä säännöksessä vahvistetaan, että jäsenvaltioilla on harkintavaltaa, ei voida kyseenalaistaa tätä tulkintaa, mikäli riidanalainen palvelu on objektiivisten perusteiden mukaan mainitussa vapautuksessa tarkoitettujen ehtojen mukainen (ks. vastaavasti asia C-45/01, Dornier, tuomio 6.11.2003, Kok. 2003, s. I-12911, 81 kohta).

61 Tästä seuraa, että se, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdassa annetaan jäsenvaltioille harkintavaltaa, kun siinä täsmennetään että jäsenvaltiot ovat toimivaltaisia määrittelemään, mitkä ovat sijoitusrahastoja, ei estä asianomaisia vetoamasta tähän säännökseen välittömästi (ks. vastaavasti em. asia

Dornier, tuomion 81 kohta), kun jäsenvaltio, joka käyttää harkintavaltaansa, on antanut kansallisia säännöksiä, jotka eivät ole tämän direktiivin mukaisia (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Linneweber ja Akritidis, tuomion 36 ja 37 kohta).

62 Näin ollen neljänteen kysymykseen on vastattava, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdalla on välitön oikeusvaikutus siltä osin, että verovelvollinen voi vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa vastustaakseen sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamista, joka on ristiriidassa kyseisen säännöksen kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

63 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä

säännöksessä oleva käsite "erityiset sijoitusrahastot" voi sisältää suljetut sijoitusrahastot, kuten sijoitustrustiyhtiöt (Investment Trust Companies).

2) **Kuudennen direktiivin 77/388/ETY 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohtaa on tulkittava siten, että siinä annetaan jäsenvaltioille harkintavalta määritellä, mitkä niiden alueella olevat rahastot sisältyvät käsitteeseen "erityiset sijoitusrahastot" kyseisessä säännöksessä säädettyä vapautusta varten. Jäsenvaltioiden on kuitenkin harkintavaltaansa käyttäessään noudatettava tavoitetta, johon mainitulla säännöksellä pyritään ja joka on helpottaa sijoittajien sijoitusyritysten avulla harjoittamaa arvopaperisijoittamista, ja niiden on taattava samalla, että verotuksen neutraalisuuden periaate toteutuu kannettaessa arvonlisäveroa sellaisten sijoitusrahastojen hallinnoinnista, jotka kilpailevat muiden sijoitusrahastojen, kuten arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 20.12.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/611/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 9.3.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/1/EY, soveltamisalaan kuuluvien rahastojen kanssa.**

3) **Kuudennen direktiivin 77/388 13 artiklan B kohdan d alakohdan 6 alakohdalla on välitön oikeusvaikutus siltä osin, että verovelvollinen voi vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa vastustaakseen sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamista, joka on ristiriidassa kyseisen säännöksen kanssa.**

Allekirjoitukset